מסורת הש"ם

וםיינו. ג) וחוחפי פיייב ושם איתא ר' שמעון], ד) במ"ס אין זה, ה) [שם וע"ש], ו) [עיין בערוך ערך ארקתא], ו) [היינו רבי חייא שהיה אחי אביו ואמו של רב ים"י עירובין יב:], ה) [מוס' פי"ב], ט) [שס לו:], י) [כמוצות קה:], לו:], י) [דצמים כה], () [נ"ל לו [דצמים כה], () [נ"ל לחר ד"ה עקב], () [וע"ע מום' סנהדרין לו: ד"ה חדה],

תורה אור השלם שוֹם תְּשִׂים עְלֶיף מֶלֶךּ אֲשֶׁר יִבְחַר יְיִ אֱלֹחֶיף בּוֹ מִפֶּרֶב אַחֶיף תְּשִׁים עְלִיף מֶלֶךְ לֹא תוּבַל לְתַת עֶׁלֶּיֹךְ אִישׁ נְכְרִי אֲשֶׁר לֹא עֶׁלֶיף אִישׁ בְּיַ אָחִיף הוּא: דברים יז טו רישׂראֵל

2. וְנָקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנְּעַל: -דברים כה

ונגשה יבמתו אליו וְנְגְשָׁה יְבַמְתוֹ אַלְיוֹ לְעֵינֵי הַוְּכַנִים וְחָלְצְה נְעַלוֹ מַעַל רַנְלוֹ וְיְרְקָה בְּפָנְיוֹ וְעָנְהָה וְאָמְרָה בְּכָה יַעְשָׁה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנָה אֶת בִּית אָחִיוּ: לֹא יִבְנָה אֶת בִּית אָחִיוּ:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה מרופט מבוקע. וכן האי תיכותא זאירפט מגילה דף כו ע"כ: תום' ד"ה ואע"ג וכו' דלא מפסלא אם לא חלצה בידה הימנית. עי חולין כ ע"ל תד"ה לא

הגהות הב"ח

(מ) רש"י ד"ה וארקתא וכו׳ רצוטום על חוניו שהרי: (ב) תום' ד"ה לענין וכו' החשה ר"י. נ"ב כוונת קושייתו ה"פ דלמא קרא אחם להליים ביים בלידמו בקדושה אלא בהורתו בקדושה אבל לא בעינן אפי׳ אמו מישראל בחלילת גרים ועיין בתוס׳ דכתובות דף מד שם מבואר

הגהות הגר"א

[א] גפ' (וכי חולנין) חא"מ נ"ב כ"ה בחוספתא אבל לפי הירושלמי ל"ג לה (ומ"ש והתורה אמרה נעלו ולא מנעלו כבר מחקה רש"י וגם בחוספתא ליתא. ומ"ש א"כ מה כוי חלינתה ומ"ש א"כ מה כוי חלינתה כשרה פירוש בדיעבד דוקא) ונכון מאד דעל גירסא שלנו קשה כמה קשיות וגם קשה להולמו שיהא מהופך בהיפך גמור המעשה מדברי הירושלמי :(וע"י רמב"ן)

מוסף רש"י

מנעל מרופט. שנתקלקל ונפרד מחיבורו (מגילה .(:1D

דתנן (סנהדרין דף לב.) הכל כשרים לדון דיני ממונות ואמרי'ש) הכל לאתויי מאי לאתויי גר: עליך הוא דבעינן מקרב אחיך. אבל על

מלך במשפט יעמיד ארץ יאם דומה דיין למלך שאין לריך כלום יעמיד אגר דן את חבירו דבר תורה שנאמר ישום ארן ועוד שימות הרבה כחובים כאו תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך עליך הוא דבעינן מקרב אחיך אבל גר דן את חבירו כל משימות שאתה משים לא יהו אלא מקרב אחיך: בישראלי. משמע שיהא ישראל מכל נדדין: במילתיה דרבה גר בואם היתה אמו מישראל דן אפי' ישראל גרסינן חוללין במנעל שומעין לו אין יולענין חליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל חולפין בסנדל חין שומעין. ומדקחמר שנאמר בונקרא שמו בישראל אמר רבה אמר אם יבא אליהו כו׳ דכל כמה דלא רב כהנא אמר רבי דאם יבא אליהו ויאמר אתי אליהו ואמר לא חלצינן אלמא חולצין במגעל שומעין לו אין חולצין בסגדל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסגדל ורב מנעל לכתחלה לא. ובדרב יוסף גרסי׳ אם יבא אליהו ויאמר אין חולנין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל יוסף אמר רב כהנא אמר רב אם יבא אליהו אין שומעין לו וכל כמה דלא אמר לן ויאמר אין חולצין במנעל שומעין לו אין אליהו אין חולנין במנעל חלנינן חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו לכתחלה: ה"ג אמר לו וכי חולפיו העם בסנדל מאי בינייהו איכא בינייהו ימנעל לכתחלה ולמ"ד אפי' לכתחלה והתנן במנעל. ול"ג והתורה אמרה נעלו ולא מנעלו שאין מנעל כתוב בכל חלצה במנעל חליצתה כשרה דיעבר אין התורה אלא נעלו כגון של נעלך (שמות לכתחלה לא ה"ה דאפילו לכתחלה יואיידי ג) שלף חיש נעלו (רות ד) דמשמע בין סנדל בין מנעל דמנעל לשון חכמים ונעל לשון תורה והאי דאמר דבעי למיתני סיפא באנפיליא חליצתה פסולה דאפילו דיעבד תנא נמי רישא דיעבד ומנעל מנעל לכתחלה אסור לאו מקרא יליף לכתחלה תנאי היא דתניא מא"ר יוםי פעם אלא משום גזירה כדלקמן. והאי אחת הלכתי לנציבין מצאתי זקן אחד אמרתי דכתיב באורייתא (דברים לג) ברזל לו כלום אתה בקי בר' יהודה בן בתירא אמר לי הן ועל שולחני הוא תדיר כלום ונחשת מנעליך לשון מנעול ובריח הוא: משמו. דר"מ: פנתא. גב ראית שחלץ ביבמה אמר לי ראיתי שחלץ המנעל: וארקתא. שרוך נעל (בראשית הרבה פעמים במנעל או בסנדל אמר לי 🖪 וכי יד) מתרגם ארקתא דמסאנא שכופלין רצועות על אזניו והוו ליה כשני חולצין במנעל יי(והתורה אמרה נעלו ולא נעלים זה על גב זה אבל סנדל אין מנעלו) אמרתי לו א"כ מה ראה ר' מאיר קושרין וכופלין רצועות (6) של אזניו לומר חלצה במנעל חליצתה כשירה רבי שהרי קשה הוא ואין הרצועה דוחקתו יעקב אומר משמו יחולצין במגעל לכתחלה אבל בשפת פיו יש כמו קשר לקלר ומאן דאמר לכתחלה לא מאי מעמא אילימא חת פיו: ח"ה חפילו דיעבד נמי. משום דהויא יפנתא מעל וארקתא מעל אלא מדאמרינן חלינתו כשרה ש"מ דמעל והתורה אמרה ימעל ולא מעל דמעל גלויי כרעא בעינא ואפילו שני מנעלים זה על גב זה כי שולפת לתרוייהו אי הכי אפילו דיעבד נמי לא גזירה משום שפיר דמי כדאמר להמן ב' מנעלים מנעל מרופם אי נמי משום חצי מנעל אמר כו׳ מהו ועד כאן לא מיבעיא ליה רב אי לאו דחמיתיה "לחביבי דחלץ בסנדל אלא דקרעתיה לעילאי ושלפתיה דאית לה שינצין אנא לא הואי חליצנא אלא לתתאי אבל שלפתינהו לתרוייהו בסנדלא דמייעא דמיהדק מפי יוהאי דידן שפיר דמי: מרופט. ° מבוקע קרוע אע"ג דאית ביה חומרתא קמרינן ביה מיתנא מלמעלה דכיון דרכיך אע"ג דקרוע מייתב ליה אכרעיה אבל סנדל שהוא כי היכי דתהוי חליצתה מעלייתא: סימן קשה אין יכול ליישבו על רגלו משנפחת התרת יבמה סנדל: אמר רב יהודה אמר למיגזר מידי: שינצי. רב יהתרת יבמה לשוק בשמימת רוב הְעקב אשטר"ל ונוח לחולנו: אע"ג דאים מיתיבי יחהותרו רצועות מנעל וסנדל או ביה חומרתא. קשר קשור על שפתיו ששמט רוב הרגל חליצתה פסולה טעמא ומעמידו שלא יצא מן הרגל אפ״ה דשמט הוא הא שמטה היא חליצתה כשרה בשעת חלינה קטרינן ביה מיתנא רוב הרגל אין רוב העקב לא לא היינו רוב כי היכי דתיתי היא ותישרי והדר תחלוך ותהוי חלילה מעליה: בשמיטת הרגל היינו רוב העקב ואמאי קרו ליה רוב הרגל דכולא חיילא דכרעא עליה דחים רוב העקב. כגון ששמטה את רוב העקב מן הסנדל אע"פ שלא חללתו מסייע ליה לר' ינאי דאמר ר' ינאי בין שהתיר כולו הותרה: הוחרו רצועות מנעל. הוא ושמטה היא בין שהתירה היא ושמט שלח התירתן היא: או ששמע. הוא הוא חליצתה פסולה עד שתתיר היא ותשמים רוב הרגל והיא חללתו לגמרי: היא בעי ר' ינאי "קרעתהו מהו שרפּתָהו 0 דחים. נסמך. לשון דחום בריימב"ר מהו גלויי כרעא בעינן והאיכא או דלמא בלע"ז: עקב. שלו"ן: מסייע ליה חליצה בעינן וליכא תיקו בעא מיניה כו'. הא דקתני הותרו רצועות כו':

זה מהו ה"ד אילימא דשלפתיה לעילאי כרוך ברגלו ושרפתו: וקאי תתאי מעל אמר רחמנא ולא מעל דמעל לא צריכא דקרעתיה לעילאי ושלפתיה לתתאי וקאי עילאי מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלויי כרעא בעינן וליכא

שרפתהו. השליכה גחלת על הסנדל

רבי נחמיה מרבה ישני מנעלים זה על גב

א מנסום לב, ב) ושבם ל. גר דן א**ח הברו.** דיני נפשות דאילו דיני ממונות אפילו לכל ישראל או של נתבע ובכתובות פר"ח מרענא שטרא אפומיה אפילו כתוב 🕮 א ב מיי פי"א מהל נאמנות בשטר נשבע וגובה ונראה לר"י שרוצה לומר שכתב לו לוה למלוה בתוך השטר דמהימן ליה בלא שבועה כל אימת דאמר לא הגר אפי׳ חבירו אחה מקים עליו. דיין בכלל מלך דכחיב (משלי כט) פרענא אפילו פרעו בעד אחד ופוגם ונפרע שלא בפניו דהוה לריך

שבועה אי לא דכתב ליה הכי וכה"ג מיירי הכא: גר דן את חבירו דבר תורה. פירש בקונט׳ היינו לדיני נפשות ואין נראה כדכתבתי בהחולך (לעיל דף מה:): לענין חליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל. פי׳ נאמו לא סגי עד שיהא גם אביו מישראל אבל באביו לחוד סגי דהא אפי׳ לענין יחום כהונה סגי באביו מישראל כדאמרינן בעשרה יוחסין (קידושין עו.) (כ) הקשה ר"י דבפרק נערה בכתובות (דף מד:) אמר גבי נערה המאורסה כי עשתה נבלה בישראל דהורתה ולידתה בקדושה ישראלית מעלייתא היא ותירן כיון דהורתה ולידתה בקדושה ישראלית מעלייתא היא א"כ לחליצת גרים נמי כיון שהורת׳ ולידת' בקדושה הוו נמי ישראל מעליא וקרינן בהו עליך וא"כ בלאו מונקרא שמו בישראל נפקא פסול גר לחלינת גרים עד שתהא אמו מישראל דבעינן מקרב אחיך ולהכי אית לן למידרש מונקרא שמו בישראל עד שיהא אביו מישראל א) ולפי זה לריך לומר דרב שמואל היתה אמו מישראל דהא לא אינטריך ברייתא למיפסל

אלא אותו שאמו מישראלש: ה"ה ראפילו לכתחלה ואיידי דתנא סיפא כו'. תיתה תקשה ליה סיפא דקתני בסנדל שיש בו עקב כשר משמע הא לכתחלה לא אלא ע"כ משום דקתני סיפא אם אין בו עקב פסול נקט רישה כשר וי"ל בה"מ למימר וליטעמיך:

ועל שולחני הוא תדיר. בירושלמי גרס שולחני הייתי בעירי ועל שולחני כו': **ובי** חולצין במנעל. ול"ג והתורה אמרה נעלו ולא מנעלו כמו שפירש בקונטרס וגם רב יהודאי גאון מחקו מן הספרים ובתוספתא אינו:

נזירה משום מנעל המרופט. ואם תאמר דתני בסוף פרק תולין (שבת דף קמה: ושם) לא

תלא אשה במנעל המרופט ולא תחלוך בו ואם חללה חלילתה כשרה וי"ל דהתם אינו מרופט כ"כ שלא יהא ראוי לנעול בו:

ואע"ג דאית ביה חומרתא קמרינן ביה מיתנא. נירושלמי בפרקין גרסינן כילד הוא עושה קושרו עד שיהא יכול להלוך בו מאליו רבי חנינא בריה דרבי הלל אומר עונבו כדי שתוכל להתירו באחת מידיו כילד היא עושה מתירתו בימין ותופסתו בשתחל ושומטת עקב בימין וגוררתו בשמחל עד שתהח התרה וחלילה בימין עד כאן ירושלמי ומיהו נהגו לקשור היטב בקשר גמור וגם לריך שתתירנו בידה הימנית לפי הירושלמי ואע"פ שלא מלינו שפוסל בשמאל אלא ברגל אבל ביד כשר לחלוך אפילו בשמאל ואמרינן נמי לקמן בסוף פירקין (דף קה.) גידמת חוללת בשיניה משמע °דלא מיפסלא אם לא חללה בידה הימנית:

סנהדרין הלכה יו טוש"ע ח"מ סי" ז סעיף י וטוש"ע י"ד :מעיף יא ג מיי' פ"ד מהלכות יבום הלכה ה סמג עשין כב טוש״ע אה״ע

עין משפם

גר מצוה

סימן קסט סעיף ב וטוש"ע י"ד סימן רסט מעיף יא: יח ד ה מיי שם הלכה ו סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קסט סעיף טו :ועיין בב״יי ים ו טוש"ע שם סעיף יט ודמירוש מדר חלילה ובפירוש סדר

סעיף סא: מעיף סא: ד מיי׳ שם הלכה ז: בא ח מיי׳ שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף לג ובפירוש סדר חלינה סעיף

מוש"ע שם פעיף לו: בג י מיי׳ שם טוש"ע שם

לעזי רש"י

.אשטר"ל [אישטירלי"ש] בריימב"ר [פרימבר"א]. ... שלו"ן [טלו"ן]. עקב

תוספות ישנים

א) וספק ביד מורי אי פסילנא דורות כדפסילנא לכהן בת גר [ואפי" בת בת גר]: אע"ג דאית ביה חומרתא נוייל״ש בלע״ז קטרינן ביה מיתנא. קפר ק רצועות, וכן אנו נוהגים האידנא לעשות בסנדל של חליצה נאייל"ש ורצועות לקשור סביב השוק וטוב ליחה שלא יהו אזני המנעל רחבות יותר מדאי שלא יכרכו זו על זו אלא כדי לכרוך סביב השוק בלבד כדי שתגיע און זו לחברתה ולא יותר:

תום' חד מקמאי . נפקא: מאן דאמר מנעל לכתחלה [לא] מ"ט אילימא משום דהו"ל פנתא מעל וארקתא מעל

גזרה משום מנעל מרופט כלומר פשיטא דבכה"ג הוא ומהכא משמע שאין מנעל וסנדל מדפוס א' דהא אמר מעיקרא שהמנעל מיפסיל משום מעל דמעל והסנדל כשר אלמא אין לסנדל פנתא :אנפיירי בלעז א״ר ינאי בין שהתיר הוא ושמטה היא בין שהתירה היא ושמט הוא חליצתה פסולה עד שתתיר היא ותשמיט היא בעי ר' ינאי קרעתהו מהו שרפתהו ת. מהו גלויי כרעא בעינן והא איכא או דלמא חליצה בעינן וליכא תיקו. על גב זה מהו. ה״ד אילימא דשלפתיה